

*Eurytmické vzdelávanie v Českej republike
od septembra 2002 do septembra 2007
pod záštitou Eurytmickej školy v Norimberku*

*Podstata tónin a možnosť ich vyjadrenia
prostredníctvom eurytmie*

Perla Perpetua Voberová

*Bratislava
apríl 2007*

Úvod

*Tvorivosť je láska, ktorú robíme viditeľnou.
Neznámy autor*

Zduchovené precítenie hudby, ktoré sa zvyšuje prostredníctvom eurytmie, bude môcť nájsť analógie tónin a rozdiely tónin raz nielen v hudobnosti, ale v prirodzených javoch, v duševných náladách a pod.

Duševno - duchovné uchopenie tónin a ich prejavu v hudbe a zároveň možnosť vyjadrenia ich podstaty eurytmiou umožní v budúcnosti ľuďom lepšie pochopenie svojho vnútra – svojho prežívania, myslenia, cítenia, túženia. Na základe toho budú môcť riešiť svoje problémy, príp. aj smerovať cez hudbu a jej spojenie s eurytmiou k vyličeniu.

To je cesta, ktorá sa mi na základe tejto mojej práce ukazuje ako smerodajná pre budúcnosť.

Tóniny a ich vyjadrenie hudbou majú v sebe hlbokú podstatu, eurytmia sa môže stať ich živým nástrojom.

Hudba je pre mňa, obrazne povedané, ako plod orecha a tónová eurytmia rozlúsknutím tohoto orecha a pohľad na jeho jadro. Eurytmia môže všetko, čo v hudbe zažívame prostredníctvom tónin ešte viac a ešte hlbšie zobraziť.

Perla Perpetua Voberová

I. Hudobná teória

Durové stupnice

Stupnica C dur

Keď sa pozrieme na rad pôvodných tónov, vidíme, že ich zoradenie plne zodpovedá pojmu stupnice. Pritom vychádzame zo základného postupu hudobnej abecedy a získame prvú stupnicu, z ktorej zavedením odvodených tónov môžeme získať všetky ostatné stupnice. Pritom vychádzame zo základného postupu hudobnej abecedy a získame prvú stupnicu, z ktorej zavedením odvodených tónov môžeme získať všetky ostatné stupnice. Táto stupnica začína tónom „c“. V priebehu vývoja hudby a hudobnej teórie ustálilo sa označenie tejto stupnice ako „tvrdej“, čiže durovej. Je to teda stupnica C dur.

Poltónové vzdialenosti

Poltónové vzdialenosti v tejto stupnici zodpovedajú základným vzdialenostiam v rade pôvodných tónov. Sú medzi tónmi e-f a h-c. Pri skúmaní tohto tónového radu ako stupnice zistíme, že uvedené tóny sú v nej medzi II. a IV. stupňom a medzi VII. a VIII. stupňom stupnice.

Základ

Stupnica C dur je základom pre odvodenie všetkých ostatných a čiastočne i chromatických stupníc. Je to preto, lebo ich stavba je najjednoduchšia, pravidelná.

Tetrachordy

Ak rozdelíme durovú stupnicu na dve polovice s rovnakým počtom tónov bude usporiadanie vzdialeností v každej polovici stupnice rovnaké 1-1-1/2. Polovica stupnice sa volá tetrachord. Medzi tetrachordami je celotónová vzdialenosť.

Vznik ďalších stupníc

Ďalšie durové stupnice vznikajú potom tak, že jeden tetrachord zostane na mieste a druhý sa preloží na opačnú stranu k prvému tetrachordu. Tento tetrachord treba prispôbiť tak, aby bol rovnaký, ako tetrachord, ktorý zostal; urobíme to zavedením odvodených tónov. Pritom, ak použijeme tetrachord druhý a nový tetrachord pridáme hore, dostaneme stupnice so zvýšenými tónmi. Ak použijeme prvý tetrachord a nový tetrachord pridáme dolu, dostaneme stupnice so zníženými tónmi.

Kvintový kruh

Keby sme pokračovali ďalej od V. stupňa teda vždy o kvintu vyššie potrebovali by sme pre úpravu vzdialeností v tetrachordoch používať dvojnásobne zvýšené tóny – až by sme sa vo zvuku tónov týchto stupníc od stupnice H_{is} dur dostali odkiaľ sme vyšli a to k stupnici C dur – lenže v inom pravopise. Takže tieto stupnice tvoria akýsi uzavretý kruh, ktorý voláme kvintový kruh.

Vznik stupníc s križikmi

Stupnice so zvýšenými tónmi (s #) tvoria prvú skupinu stupníc, ktoré utvoríme zo základnej stupnice C-dur zavedením odvodených tónov. Pri ich tvorbe postupujeme tak, že z prvej stupnice vezmeme jej druhý tetrachord. Ten sa stane v novej stupnici tetrachordom prvým. K tomuto tetrachordu novej stupnice pridáme nový druhý tetrachord, aby svojou stavbou zodpovedal stavbe tetrachordu durovej stupnice. Nová stupnica sa začína vlastne od piateho tónu stupnice predošlej. Tak vznikajú nové stupnice.

Vznik stupnic so zníženými tónmi

Stupnice so zníženými tónmi s „b“ tvoria druhú skupinu stupnic, ktoré utvoríme zo základnej stupnice C- dur zavedením odvodených tónov. Pri ich tvorbe postupujeme tak, že z prvej stupnice vezmeme jej prvý tetrachord. Ten sa stane v novej stupnici tetrachordom druhým. Pod tento druhý tetrachord novej stupnice pridáme nový prvý tetrachord, aby svojou stavbou zodpovedal stavbe tetrachordu durovej stupnice. V tomto tetrachorde musí úprava nastať zavedením zníženého tónu. Podobne ako v stupniciach so zvýšenými tónmi, i tu sa odvodený tón prenáša do nasledujúcej stupnice, takže nám pribúdajú stále nové odvodené tóny a tým i posuvky. Ich zoradenie v predznamenaní je podobné, ako pri posuvkách pre zvýšené tóny, totiž podľa toho, ako v stupniciach pribúdajú. Ich názvy zodpovedajú názvom tónov, ktoré nám vyznačujú.

Kvartový kruh

Podobne ako pri stupniciach so zvýšenými tónmi, i tu pri stupnici Deses dur sa dostávame enharmonicky k východisku tvorby týchto stupnic, k stupnici C-dur (ďalšie stupnice ju potom presahujú). I tieto stupnice tvoria spolu uzavretý kruh. Pretože začínajú vlastne od IV. stupňa stupnice predošlej a vzdialenosť I. – IV. stupeň voláme kvarta – voláme tento kruh kvartový kruh. Kvartový kruh však nie je samostatným novým útvarom, ale je kvintovým kruhom v obrátenom postupe. Je to preto, lebo v skutočnej tvorbe, kedy pred tetrachord z predošlej stupnice pridáme tetrachord nový, nachádzame vlastne základný tón novej stupnice oproti základnému tónu predošlej stupnice o päť stupňov, teda o kvintu nižšie. Názvy durových stupnic píšeme veľkým písmenom.

Praktické stupnice s # a ich predznamenania

Stupnice, ktoré tvoríme s použitím jednoduchých zvýšených tónov, voláme praktické. S tóninami týchto stupnic sa v skladbách môžeme bežne stretnúť.

G dur – 1 # – fis

D dur – 2 # – fis, cis

A dur – 3 # – fis, cis, dis

E dur – 4 # – fis, cis, dis, ais

H dur – 5 # – fis, cis, gis, dis, ais,

Fis dur – 6 # – fis, cis, gis, dis, ais, eis,

Cis dur – 7 # – fis, cis, dis, dis, ais, eis, his

Teoretické stupnice s #

Stupnice tvorené pomocou dvojnásobne zvýšených tónov voláme stupnice teoretické, v skladbách sa s nimi stretne len výnimočne. Všetky tieto stupnice sú totiž enharmonické, so stupnicami tvorenými pomocou znížených tónov (všetky tóny týchto stupnic sú navzájom zvukovo zhodné).

Gis dur – 1 #

Dis dur – 2 #

Ais dur – 3 #

Eis dur – 4 #

His dur – 5 #

Fisis dur – 6 #

Cisis dur – 7 #

Praktické durové stupnice s b a ich predznamenanania

F dur – 1b – b
B dur – 2b – b, es
Es dur – 3b – b, es, as
As dur – 4b – b, es, as, des
Des dur – 5b – b, es, as, des, ges
Ges dur – 6b – b, es, as, des, ges, ces
Ces dur – 7b – b, es, as, des, ges, ces, fes

Teoretické durové stupnice s b a ich predznamenanania

Pokračovanie v príberaní odvodných tónov zavedením dvojnásobne znížených tónov nám rovnako, ako pri stupniciach so zvýšenými tónmi, vytvorí rad teoretických stupníc, používaných len výnimočne, pretože sú enharmonické s praktickými stupnicami so zvýšenými tónmi a teda v tomto pravopise čitateľnejšie.

Heses dur – 9b
Eses dur – 10b
Asas dur – 11b
Deses dur – 12b
Gesges dur – 13b
Cesces dur – 14b

Molové stupnice - Všeobecný popis

Ďalším druhom diatonických stupníc sú stupnice molové (mäkké).
Základnú stupnicu tohto druhu nájdeme, keď začneme tvoriť stupnicu od VI. stupňa stupnice C dur. Práve tak nájdeme na VI. stupni každej durovej stupnice molovú, ktorá bude obsahovať tie isté odvodené tóny

Vzdialenosti

Tónorod molový určuje rozmiestnenie poltónových vzdialeností medzi II. – III. a V. – VI. stupňom. V dôsledku tohto rozmiestnenia poltónových vzdialeností budú tetrachordy molovej stupnice nerovnaké. Tieto molové stupnice budú mať s durovými, s ktorými majú spoločné odvodené tóny – spoločné predznamenananie. To sú stupnice paralelné (súbežné). Názvy molových stupníc píšeme malým písmenom.

Prírodné stupnice

Molové stupnice, ktoré tvoríme bez akejkoľvek zmeny z paralelných durových, teda stupnice, ktoré tvoria práve tie isté tóny, ako paralelné durové – voláme molové stupnice aiolské čiže prírodné.

Harmonické + hiát

V molových tóninách veľmi často dochádza k určitým zmenám niektorých ich tónov, ktoré sa prejavajú aj na stupniciach.

Prvou takouto zmenou je zavedenie smerného tónu (citlivého tónu), ktorý zosponu podporuje základný tón tóniny. V durovej stupnici tento smerný tón vychádza priamo z jej stavby: medzi VII. – VIII. Stupňom je poltónová vzdialenosť, ktorá podporuje nástup základného tónu tóniny (stupnice). VII. stupeň je tzv. smerným tónom a vzdialenosť medzi VII. a VIII. Stupňom umožňuje presvedčivejší záver. Molovej prírodzenej tónine chýba smerný tón. Preto do molovej tóniny smerný tón na VII. stupni zavádzame. Zvýši sa VII. stupeň, aby sa

stal smerným tónom ku VIII. stupňu. Týmto zvýšením ale nastáva výnimočná vzdialenosť medzi VI. a VII. stupňom, ktorá je charakteristická pre takúto upravenú stupnicu. Túto $1 + 1/2$ tónovú vzdialenosť voláme hiát. Pretože táto úprava molovej stupnice nastala z hľadiska potrieb harmonických, voláme molovú stupnicu v tejto úprave molová stupnica harmonická.

Melodické

Hiát v molovej stupnici je v tónine nevýhodný, pretože je melodicky závadný. Považuje sa za nespevný krok (aj keď sme na tento krok pri speve stupnice navyknutí, predať sa objaví napr. v strednom hlase zboru, dosť ťažko sa spieva). Aby sa tento nespevný krok odstránil, zvyšuje sa aj VI. stupeň molovej stupnice. Týmto spôsobom vzniknutý druhý tetrachord molovej stupnice je zhodný s druhým tetrachordom durovej stupnice. Pri postupe nadol bol by však takýto postup neprírodný. Preto pri postupe nadol vraciame sa k podobe prirodzenej molovej stupnice. Pretože zmena VI. stupňa nastala z dôvodov spevnosti, z dôvodov melodických, voláme túto stupnicu stupnica melodická.

Praktické molové stupnice s #

- 0# - a mol
- 1# - e mol
- 2# - h mol
- 3# - fis mol
- 4# - cis mol
- 5# - gis mol
- 6# - dis mol
- 7# - ais mol

Teoretické molové stupnice s #

- eis mol - 8#
- his mol - 9#
- fisis mol - 10#
- cisis mol - 11#
- gisis mol - 12#
- disis mol - 13#
- aisis mol - 14#

Praktické molové stupnice s b

- 0b - a mol
- 1b - d mol
- 2b - g mol
- 3b - c mol
- 4b - f mol
- 5b - b mol
- 6b - es mol
- 7b - as mol

Teoretické molové stupnice s b

- des mol - 8b
- ges mol - 9b
- ces mol - 10b

fes mol – 11b
heses mol – 12b
eses mol – 13b
asas mol – 14b

Paralelné tóniny

Paralelné tóniny sú tie, ktoré vznikajú z tých istých tónov, len v inom poriadku, t.j. od iného základného tónu; ich predznamenanie je rovnaké. V našom prípade je to dvojica stupníc, z ktorých je jedna durová a druhá molová, predznamenanie majú spoločné. Základný tón molovej stupnice nájdeme na VI. stupni durovej a naopak základný tón durovej stupnice nájdeme na treťom stupni molovej (čiže o terciu vyššie, v prvom prípade o terciu nižšie).

Paralelné tóniny s #

1# - e mol – G dur
2# - h mol – D dur
3# - fis mol – A dur
4# - cis mol – E dur
5# - gis mol – H dur
6# - dis mol – Fis dur
7# - ais mol – Cis dur

Paralelné tóniny s b

1b – d mol – F dur
2b – g mol – B dur
3b – c mol – Es dur
4b – f mol – As dur
5b – b mol – Des dur
6b – es mol – Ges dur
7b – as mol – Ces dur

Rovnomenné tóniny

Medzi molovými a durovými stupnicami (tóninami) nájdeme ešte jeden vzťah, založený na rovnakom základnom tóne týchto stupníc. Ich tóny vznikajú z tých istých pôvodných tónov. Tieto stupnice majú ale rozdielne predznamenanie.

C dur 0# - c mol 3b
G dur 1# - g mol 2b
D dur 2# - d mol 1b
A dur 3# - a mol 0b
E dur 4# - e mol 1#
H dur 5# - h mol 2#
Fis dur 6# - fis mol 3#
Cis dur 7# - cis mol 4#
Gis dur 8# - gis mol 5#
Dis dur 9# - dis mol 6#
Ais dur 10#- ais mol 7#
F dur 1b – f mol 4b

B dur 2b – b mol 5b
Es dur 3b – es mol 6b
As dur 4b – as mol 7b
Des dur 5b – des mol 8b
Ges dur 6b – ges mol 9b
Ces dur 7b – ces mol 10b

Enharmonické tóniny

Všetky tóny týchto stupnic sú navzájom zvukovo zhodné. Majú rozdielny názov a predznamenanie.

Durové:

C- 0; His - 12 #, Deses -12b
G- 1 #; Fisis - 13#; Asas - 11b
D - 2#; Cisis - 14#, Eses - 10b
A - 3#; Heses – 9b
E- 4#; Feses – 8b
H - 5#; Ces – 7b
Ges – 6b; Fis - 6#
Des – 5b; Cis - 7#
As – 4b; Gis - 8#
Es – 3b; Dis - 9#
B – 2b; Ceses – 14b; Ais - 10#
F – 1b; Geses – 13b; Eis - 11#

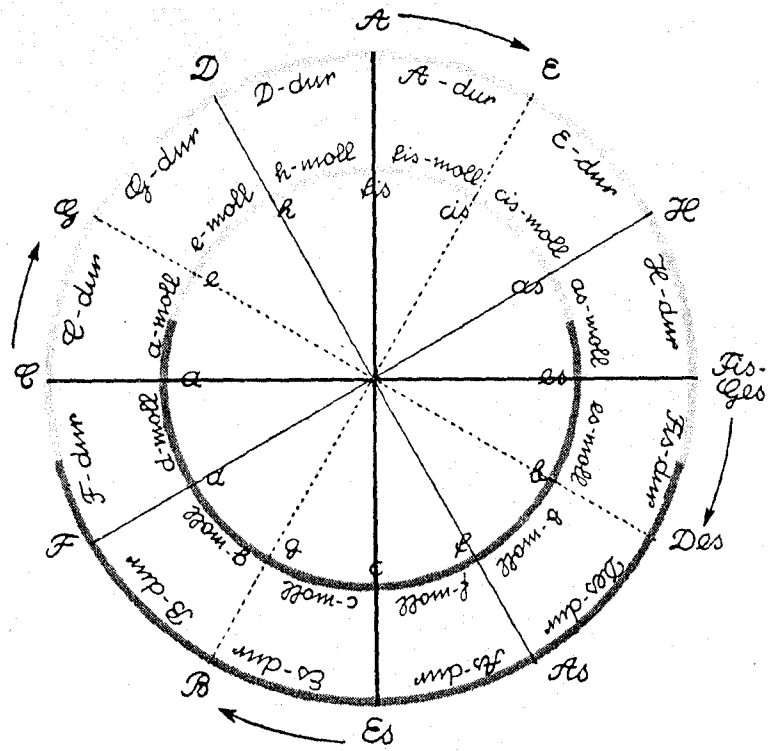
Molové:

a - 0; heses – 12b; gisis- 12#
e- 1#; disis – 13#; fes -11b
h - 2#; ces – 10b; aisis - 14#
ges – 9b; fis - 3#;
cis- 4# des – 8b;
gis - 5# as – 7b
dis - 6# es – 6b
ais - 7# b – 5b
f – 4b eis - 8#
c- 3b; his - 9 #,
g- 2 b; fisis - 10#; asas - 14b
d – 1b; cisis - 11#; eses - 13b

Subdominantné a dominantné tóniny

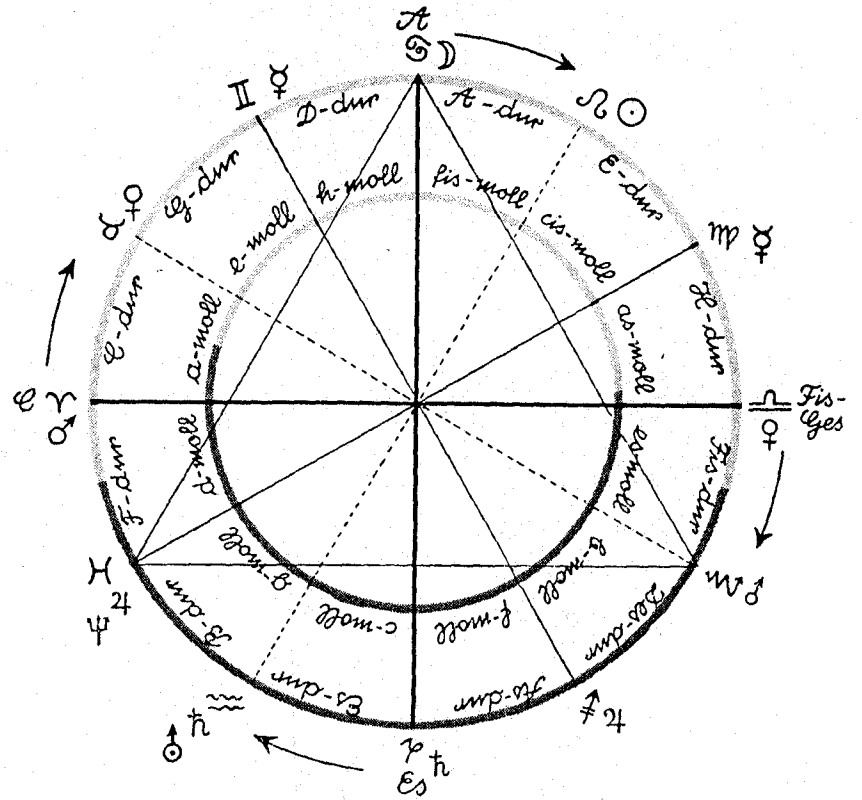
Sú to tóniny, ktoré sa od danej tóniny líšia len jedným tónom. Sú to tóniny, ktoré sú v kvintovom kruhu najbližšie vyššie a najbližšie nižšie. Napr. k tónine A dur je to E dur a D dur.

Tafel 1

Tafel 2

♈ = Widder	♌ = Löwe	♏ = Schütze
♉ = Stier	♍ = Jungfrau	♐ = Steinbock
♊ = Zwillinge	♎ = Waage	♑ = Wassermann
♋ = Krebs	♏ = Skorpion	♒ = Fische

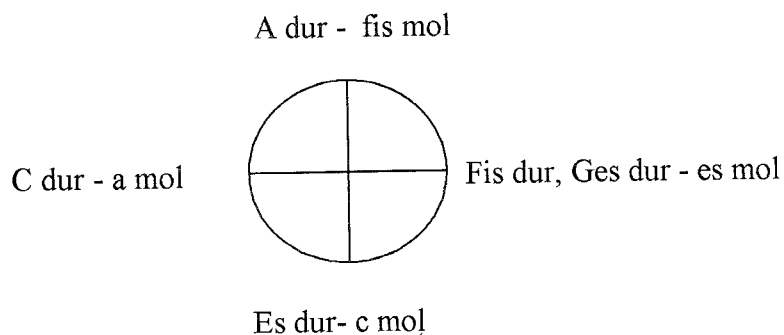
☾ = Mond	☉ = Sonne	♄ = Saturn
♀ = Venus	♂ = Mars	
☿ = Merkur	♃ = Jupiter	

Kríže

Na dvanásťčlennosti tónin sa rozkladajú tri kríže.

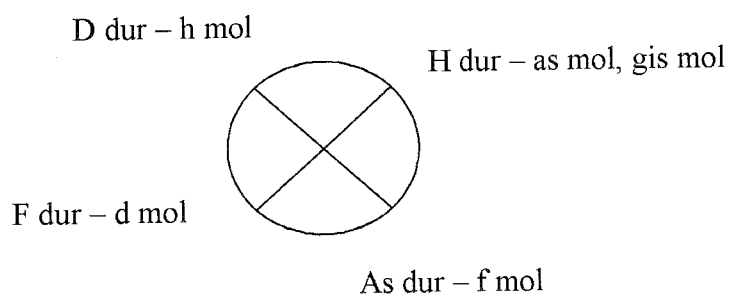
I. C kríž:

Kríž Boha otca – fyzický kríž chcenia, koreň

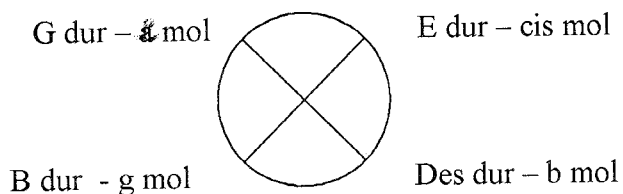
II. F kríž:

Kríž Syna - éterický kríž myslenia, list

III. G kríž:

Kríž ducha svätého – duševne pociťujúci, astrálny kríž čítania, kvet

Prechody medzi tóninami jedného kríža sú tvrdé.

Trigony

Na dvanásťčlennosti tónin sa rozkladajú štyri trigony (trojuholníky):

I. trigon: C dur, a mol – E dur, cis mol – As dur, f mol

II. trigon : F dur, d mol – A dur, fis mol – Des dur, Cis dur, b mol

III. trigon: G dur, e mol – H dur, as mol, gis mol – Es dur, c mol

IV. trigon: D dur, h mol – Fis dur, Ges dur, es mol – B dur, g mol

Prechody medzi tóninami trigonu sú mäkké.

Jasnosť a tmavosť tónin

Kruh tónin má v hornej polovici jasné tóniny a v dolnej temné.

U molových siedmych tmavých tónin stavíme proti nim iba päť pomerne jasných, pričom u durových je proti sebe sedem durových jasných tónin a päť pomerne tmavých tónin.

Jasné tóniny durové: C dur, G dur, D dur, A dur, E dur, H dur

Pomerne jasné tóniny molové: e mol, h mol, fis mol, cis mol

Polojasné tóniny: F dur, Fis dur, a mol,

Polotemné tóniny: Ges dur, as mol, gis mol,

Pomerne tmavé tóniny durové: Des dur, As dur, Es dur, B dur

Tmavé tóniny molové: es mol, b mol, c mol, g mol, d mol

Vzostupné a klesajúce tóniny

Ľavá a pravá strana tóninového kruhu tvorí protiklad, na jednej ľavej strane je pohyb nahor a na pravej strane je pohyb nadol.

Nahor usilujúce durové tóniny majú charakter jasnosti a triezvosti: Es dur, B dur, F dur, C dur, G dur, D dur

Často ich uplatňuje W.A.Mozart.

Zostupujúce durové tóniny majú charakter romantičnosti a poetičnosti: A dur, E dur, H dur, Fis dur, Ges dur, Des dur, As dur.

Často ich uplatňuje F.Chopin.

Horné molové tóniny majú charakter poetický, tichý, elegicky melancholický: a mol, e mol, h mol, cis mol, fis mol, as mol.

Dolné molové tóniny majú charakter vážny a chmúrny: es mol, b mol, f mol, c mol, g mol, d mol.

Tóniny výšky - D dur a A dur – letný slnovrat

Tóniny stredu - C dur, F dur, H dur, Fis dur, Ges dur - jarňá a jesenná rovnodennosť

Tóniny hĺbky - As dur a Es dur - zimný slnovrat

Tóniny prechodu - G dur, E dur, Des dur, B dur

V priečnej línii C – Fis vidíme obzor, kde A dur je v zenite tóninou výšky, a Es dur je hĺbkovým bodom, ktorý usiluje opäť nahor.

D dur usiluje k výškovému bodu kruhu tónin, A dur je tóninou vedúcou od tohoto výškového bodu opäť nadol.

F dur je tóninou usilujúcou k stredu, tónina C dur vedúca zo stredu nahor

Tóniny križa F dur predstavujú vzostup do výšky, zostup do hĺbky a vzostup a výstup ku stredu.

H dur je tóninou usilujúcou k stredu a Fis tónina prechodu a Ges dur usilujúca od stredu nadol.

G dur usiluje zo stredu do výšky, E dur z výšky do stredu, des dur zo stredu do hĺbky, B dur z hĺbky do stredu.

Paralelné tóniny sú vo vzájomnom protiklade. Rovnomenné tóniny majú podobný charakter.

Tóninový kruh ako veľký rytmus ovládajúci svet a život.

Tóninový kruh súvisí s

- kolobehom roka,
- kresťanskými sviatkami
- dňom a nocou,
- bdením a spánkom,
- pozemským životom a posmrtným životom
- zmyslovým svetom a duchovným svetom,
- moralitou a amoralitou.

Je zároveň zasväcovacou cestou, súvisí s Kristovým impulzom a mysterióznymi dejmi súvisiacimi s Kristovým účinkovaním. Tým európska hudba počínajúc J.S.Bachom a završujúc sa A.Brucknerom nadobúda v duchovnom zmysle mysterijný charakter.

Chápajúcim načúvaním posvätnej hudby sa duša blíži k prahu, ktorý je hranicou medzi zmyslovým a duchovným svetom. Európska vážna hudba je hudbou vyvíjajúcou sa k duchovnu. Reč tóniny môže hrať významnú rolu pri odhaľovaní mystéria sveta a človeka.

Formy k tónovej eurytmii – základné rozdelenie

Tečúci prúd – rovnomerná postupnosť

Prúd – so striedajúcou postupnosťou

Postupný prúd so zastavovaním

Rýchly prúd

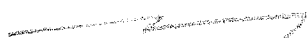
Vnútorne bohatý pohyb v malom

Impulz k spevneniu (napr. pri taktovej čiare, ukončení alebo zastavení)

Presná artikulácia, prízvuk, dôraz

Vystupňovanie aktivity voči odporu – kontrast

Melodicko-intervalový švih

Impulz taktu – prenesenie švihov

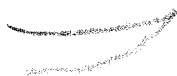
Stupňovanie švihov s impulzom taktu

Koniec a nový začiatok

Presný kontrast nového začiatku

Smerovanie k vnútornému bodu (vnútorné zhustenie) a prechod smerujúci do iného vývoja

EUCHORE
 EURYTHMIE - ENSEMBLE
 Lili Reinitzer
 Dorneckstrasse 6
 CH-4143 DORNACH

Ton-Art

D
π
 Erschliene dich
 Sonnesein

A
G
 Duruhender
 Leuchtglanz

E
 Durchströme mit
 Siungewalt

G
 γ
 Erhelle dich
 Wesensglanz

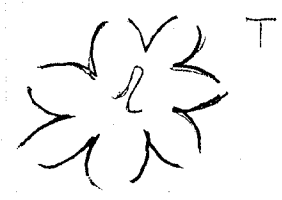
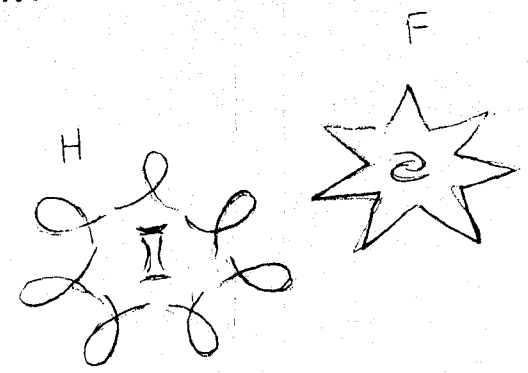
H

 Die Welten
 erschau Seele

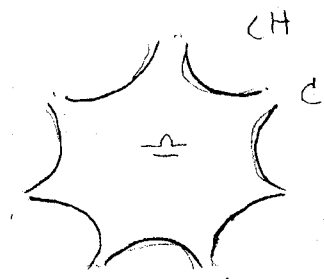
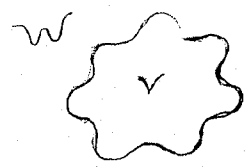
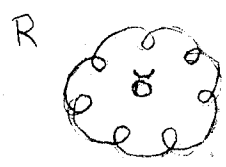
C
 v
 Erstehe
 o Lichterschein

Fis
u
 Die Welten
 erhalten Welten

Formy tónin podľa Lili Reinitzer

Tierkreis-Laute

L.L. Reinitzer
 Juli 2006

III. Popis a charakteristika tónin

C dur

Tóny: c, d, e, f, g, a, h, c

Znamenie: Baran

Planéta: Mars

Farba: Modrá, Oranžová, Žiarivočervená, silná karmínová + cinóbrová

Spoluhláska: W, V

Paralelná tónina: a mol

Enharmonické tóniny: His dur, Deses dur

Rovnomenná tónina: c mol

Subdominantná tónina: F dur

Dominantná tónina: G dur

Charakter: mužský

Živel: Hmota

Znaky: Fyzické, Vľavo, Chlad, Myslenie, Poznanie, Pevnosť,

Duševná charakteristika:

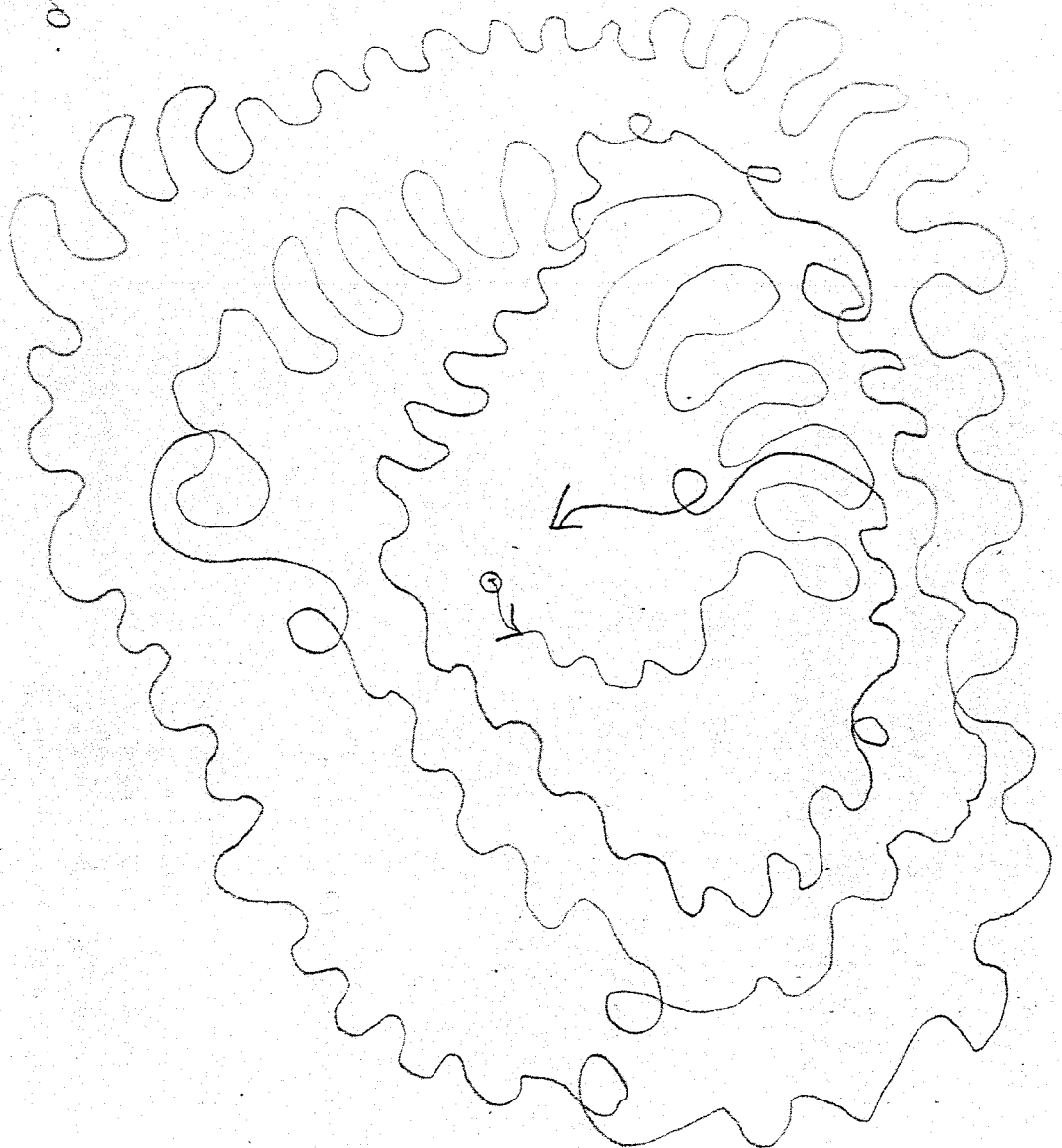
- C dur – v kruhu tónin tvorí základ fyzického.
- Základná tónina, prátónina, má mužský charakter a silu, nepotrebuje však byť ešte najsilnejšou tóninou (je druhou najsilnejšou).
- Jarný bod - Jarná rovnodennosť (denná a nočná rovnodennosť)
- Prechod do zmyslového sveta.
- Nízky, obyčajný, pozemský, istá drsnosť a hrubosť, príliš ľudský.
- Príliš pozemská, triviálne zemská, triezva tónina pevnosti – na zemi pevne spočívajúca pozemská jadrná realita, čerstvá a veselá, rýchlo ozbrojený, hbitý a mrštný, pripravený.
- Zreteľnosť, jasnosť, pozitívnosť, čistota, rýdzosť, prostota, jednoduchosť, sila, prirodzenosť, naturalizmus, podľa prírody, triezvosť.
- Tónina usporiadanosti uvedenej do normálnej rovnováhy, rovnovážna nálada vo vedomí, jasnosť vedomia, dokonalá bdelosť vedomia.
- Naivnosť, prostodušnosť, detskosť, detinskosť.
- Triezvy všedný deň, dokonaná jasnosť dňa.
- Jasné denné svetlé vedomie, prielom, prelomenie svetla, vo fyzicky triezvom C dur – prežívame triezve denné svetlo, Preniknutie svetla – „Bud' svetlo“, číre svetlo, priezračnosť svetla, tónina „jasného víťaziaceho svetla“, oslnivo jasný žiariaci lesk, tónina prebudenia sa denného svetla, slávnostne svetelný charakter.
- Triviálne rytmické, hodí sa k prijatiu rytmického prvku, je to rytmická tónina.
- Vyjsť hore, vyšvihnúť sa, prichádzať.
- Nulový bod, spoločné s myšlienkou ničoho.
- výraz zásady „Ja“, výraz princípu samotného „ja“, ktorý prv musel vzniknúť ako myšlienka Bohov vo svetovom vývoji, aby potom našiel svoje vlastné uskutočnenie u stvoreného človeka uvoľňujúceho sa od božského sveta a zákona Bohov, teda slobodný impulz „ja“, ktorý nezávisle na božskom zákone minulosti sa stavia do svetového diania a tvorí si budúcnosť.
- Slobodná hrdinská myšlienka.
- Pekné C dur sa volá „To zjavené!“
- Bojové šíky, rozhodnutie, či ísť na východ alebo západ, ovláda hudbu vojenských fanfár .
- Predbežné víťazstvo svetla nad temnotou, nad útokmi čarodejnícnych mocností.
- Dobročinne obnovuje rovnováhu so zemou.
- Obrat obsahujúci víťazstvo nad čiernomagickými temnými mocnosťami.
- Mystérium Veľkého piatku – najvyššej bdelosti vo vedomí.

Forma R. Steinera - L. van Beethoven - 3. veta z Patetickej sonáty č. 8 c mol 1. diel Finále
op. 13

IV)

Rondo-Allegro

Beethoven
Patetické

Alte

Rondo Allegro 3. Satz aus der Sonate č. 8
Patetické 15. c mol (1. Teil des Finals) 13

Charakteristika niektorých skladateľov:

Radostná, pre šťastie a radosť, veselosť, bojovná, bojachtivá, surovejšia, nepracovaná, hrubšia, ale nie nevhodná, priateľská, neokrôchaná, hrubá, nevzdelaná, zrebná,, dôverčivá, dobromyseľná, bez hnevu, naivná, prostodušná, svojim spôsobom detinská, Dôverčivá, bez hnevu, dobromyseľná, nevinná, sebavedomá, ako keď kráľ má žezlo a guľu, znesie všetko, je tvrdá, je na nule, stredobod pozornosti, neutralizuje, môže si pribrať všetky tóniny

Skladby:

J.S.Bach – Dobre temperovaný klavír – Prelúdium a fuga C dur

F.Chopin – Prelúdium C dur op.28 č.1

R.Wagner – Blúdiaci Holanďan – tanec posádky v 3.

- koniec monológu Holanďana v 1.dejstve

R.Wagner – Lohengrin 2.dejstvo

R.Wagner - 3.dejstvo Siegfrieda - veľká záverečná scéna medzi Siegfriedom a Brünhildou.

R.Wagner - Súmrak Bohov - Siegfriedove C dur „Denného pozdravu“

- V zbore vazalov sa prejavuje ako triviálne zemské C dur.

R.Wagner – Tristan a Izolda - záverečný akt

R.Wagner - Majstri speváci Norimberski - Predohra

- koniec 3.dejstva

A.Bruckner - Adagio vety 7.symfónie.

c mol

Tóny: c, d, es, f, g, as, b, c

Predznamenanie: 3b

Znamenie: Kozorožec

Planéta: Saturn

Farba: fialová, zelená, broskyňové kvety, inkarnát, najľahšia ružová

Paralelná tónina: Es dur

Enharmonická tónina: his mol

Rovnomenná tónina: C dur

Subdominantná tónina: f mol

Dominantná tónina: g mol

Charakter: mužský

Živel: znenie, zvuk

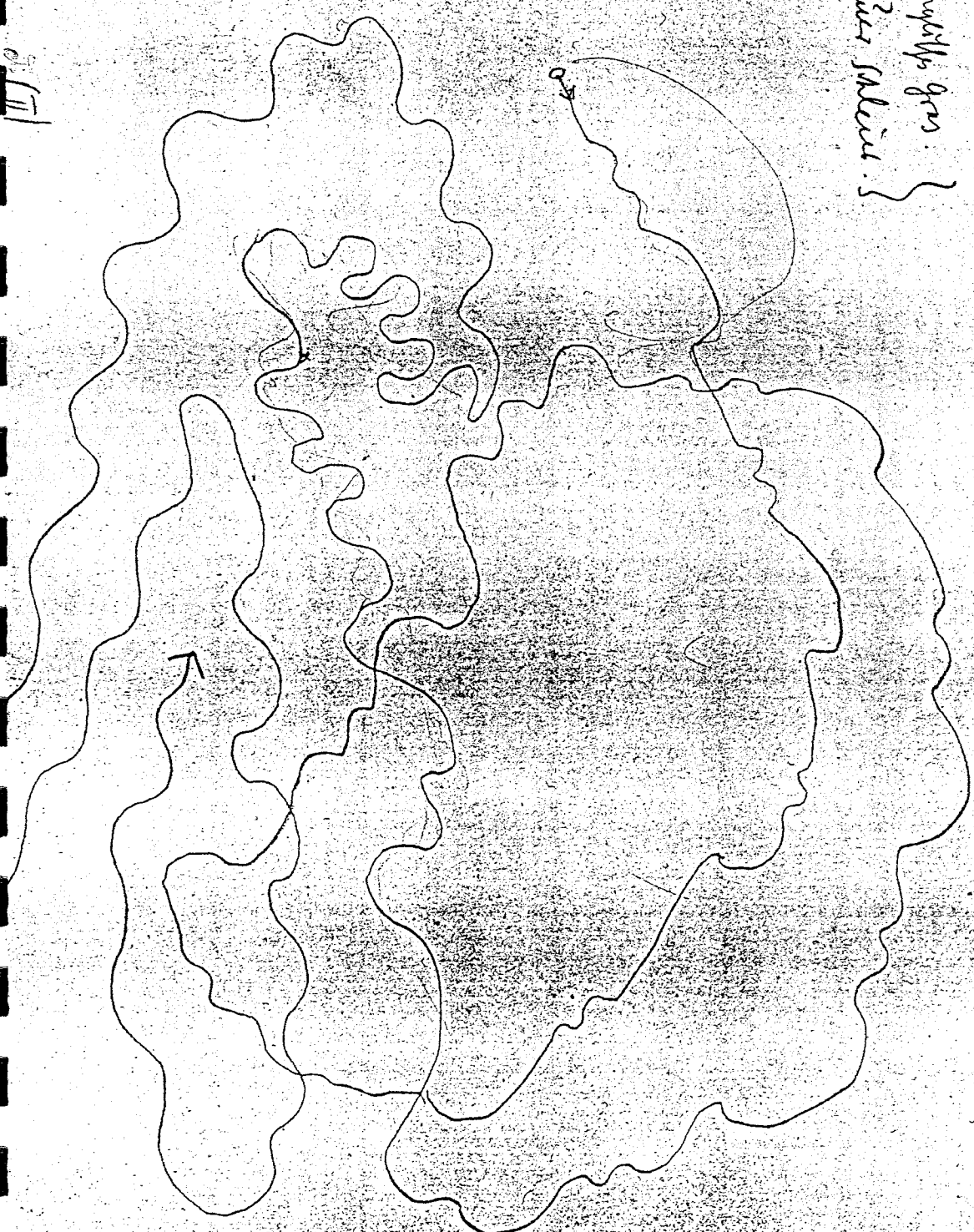
Znaky: tma, vzadu, astrálne, vôľa, konfrontácia myšlienky so svetom, duchovný človek

Duševná charakteristika:

- Tragická.
- Temný protiklad C dur – C dur a c mol akordy sa vylučujú.
- Temná duševná hĺbka - smrť v srdci.
- Zimný slnovrat, zodpovedajúci najhlbšiemu bodu kruhu tónin, dolné miesto obratu.
- Najhlbšia tónina, má niečo ťaživé, nadol tiahnuce, tlačiace, porovnateľné s usadeninou tekutiny nadol sa zrážajúcou.
- Zdrtenosť, smútok a melanchólia, najhlbšie miesto v kruhu tónin, je to tá tónina, ktorá stojí najpevnejšie na pôde, najsilnejšie je na zemi a už v tom môže nájsť základ pre svoju vlastnú silu a energiu.
- Tragika samotnej pozemskosti.

gamm - engelsk gamm
Hilbersteinler's Salzer

Bach
c 1717

- Najsilnejšia molová tónina je a ostane, už opäť nahor usilujúca, nahor sa prebojovávajúca v sebe sa nesúca tónina c mol.
- Symfonická tónina veľkého štýlu - boj k víťazstvu, nocou ku svetlu (ku C dur).
- Tóniny d mol a c mol sú najsilnejšie molové tóniny, ale c mol je úplne najsilnejšia.
- Vážny chod na poli, na ktorom sa práve odohral boj, smútočný pochod, smútočná hudba.
- Smútok hrdinov.
- Chmúrny, vášnivý a patetický.
- Druh pozemskej vášne, keď je človek vyzvaný, zo svojich duševných zákutí k boju, aby potom túto vášeň premohol vnútornou čistotou pravého duchovného hrdinstva a jeho sila bola premenená v dobro.
- Silno na zem viazané.
- Necháva nás prežívať a pociťovať zvlášť silno ako pozemskú k zemi tlačiacu tóninu.
- Obzvlášť výrazný sa javí prelom - posledné státie na zemi, ešte jedno posledné cítenie sa spojený byť so silami pozemskosti, s ktorou sa teraz lúčime s ktorou teraz v konečnom lúčení sa koná slávnostné zúčtovanie, v ktorom všetky pohľady lásky, ktorá sa prežila v pozemskosti, ešte raz zažiaria, prebojovávanie sa z noci pozemskosti ku svetlu, ktoré svieti nad pozemskosťou.
- Cítíme sa pevne stojaci na zemi.
- Prináša nás k vedomiu sily, zemskejšie, pevnému a istému státiu na zemi.
- Nemohúcnosť zomrieť, pripútanosť ku zemi, hovorí z toho chmúrnosť priepasti, z ktorej je ešte stále možné vykúpenie
- Vrchol tragiky. Celá priepasť medzi osamelými svetlými výškami ku ktorým sa človek nebol schopný pozdvihnúť.
- Hĺbka pozemského utrpenia, v ktorom je človek ponechaný samotný mocnostiam smrti.
- **Tónina hrdinskej tragiky** – sebaobetovanie aj za cenu smrti.
- Tónina najhlbšej grálskej temnoty, mystérium horúcej krvi.

Charakteristika podľa niektorých skladateľov:

Nezreteľný, nejasný, smutný, zarmútený, žalostný, musí sa cez pohyb stať oživený, lebo inak zaspáva, nariekanie z beznádejnej lásky, bolesť, túžba, bedákanie, plač, horekovanie, Nadpozemské, démonické, pohreb, niečo smrtné, pieta, zvony – keď udierajú, odbilo to, pri kostole, je veľmi cirkevná, zahaľuje všetky – ako mnísi, farári, snaží sa o pobožnosť, provokujúca, patetickosť, oheň, pesimizmus, neexistuje pre ňu slnko, čistá čierna, veľkú silu má, mohutná, široká, zahltí všetko, požerie všetko cítenie

Skladby:

P.I.Čajkovskij – Pohreb bábiky

L.van Beethoven – 5.symfónia, symfónia Eroica

L.van Beethoven – Sonáta patetická op.13

L.van Beethoven- dvojvetá, posledná klavírna sonáta op.111.

A.Bruckner – 8.symfónia – nazývaná aj Michaelská symfónia

F.Chopin - Prelúdium c mol

J.S.Bach - Fúga c mol.

W.A.Mozart – Omša c mol

R.Wagner – Blúdiaci Holanďan - prvá veľká ária Holanďana

R.Wagner – Lohengrin – Lohengrinove lúčenie v 3.dejstve

R.Wagner – smrť Siegfrieda v „Súmraku Bohov“

R.Wagner – Zlato Rýna keď Alberich ukradne zlato Rýna.

R.Wagner – Parsifal - v miestach, kde dej prechádza vizionársky pred Parsifalovu dušu

Preludio II.

Allegro (♩ = 120).

f *energico, articolato*

segue

dim.

segue

p

cresc. a poco a poco

The musical score consists of six systems, each with a treble and bass staff. The first system includes the tempo marking 'Allegro (♩ = 120)' and the performance instruction '*f* *energico, articolato*'. The score is filled with complex rhythmic patterns, including sixteenth and thirty-second notes, and various fingering numbers (1-5) are placed above and below notes. Performance markings such as '*segue*', '*dim.*', and '*p*' are interspersed throughout. The final system concludes with the instruction '*cresc. a poco a poco*'.

Cis dur

Tóny: cis, dis, eis, fis, gis, ais, his, cis

Predznamenanie: 7#

Znamenie: Orol, Škorpión

Planéta: Mars

Farba: červená, oranžová, ružová, do fialova s trochu šedou zafarbená

Spoluhláska: S,Z

Paralelná tónina: ais mol

Enharmonické tóniny: Des dur

Rovnomenná tónina: cis mol

Subdominantná tónina: Fis dur

Dominantná tónina: Gis dur

Charakter: mužský

Znaky: éterické, cítenie, myšlienka, duša vedomá

Duševná charakteristika:

- Nežnejšie, jasnejšie, vyššie ako Des dur
- niečo nesúce iný farebný tón ako Des dur
- niečo čo sa vyníma ako pozdvižené na všetkých tónových stupňoch nad podlahu, vnesené do transcendentných výšok.
- niečoho vyššie, jasné svetlé, ktoré sa odlišuje nepatrne od hĺbkového prvku Des dur.

Charakteristika podľa niektorých skladateľov:

Je čisto strieborná, veľmi prepychová, luxusná tónina, biela farba, úplne vysoko, biele svetlo - kvôli veľa krížikom

Skladby:

J.S.Bach – Prelúdium a fuga Cis dur Dobre temperovaný klavír

A.Bruckner - 7.symfónia - na konci Cis dur

cis mol

Tóny: cis, dis, e, fis, gis, a, h, cis

Predznamenanie: 4 #

Znamenie: Lev

Planéta: Slnko

Farba: žltá, svetlomodrá

Spoluhláska: T, D

Paralelná tónina: E dur

Enharmonické stupnice: des mol

Rovnomenná tónina: Cis dur

Subdominantná tónina: fis mol

Dominantná tónina: gis mol

Charakter:

Živel: vzduch

Znaky: éterické, cítenie, nadšenie, duša pocitová, astrálne telo

Duševná charakteristika:

- Horná jasná molová tónina
- Svietiaci mesačná žiara vnútorná túžba
- Lútostivá, spásna túžba

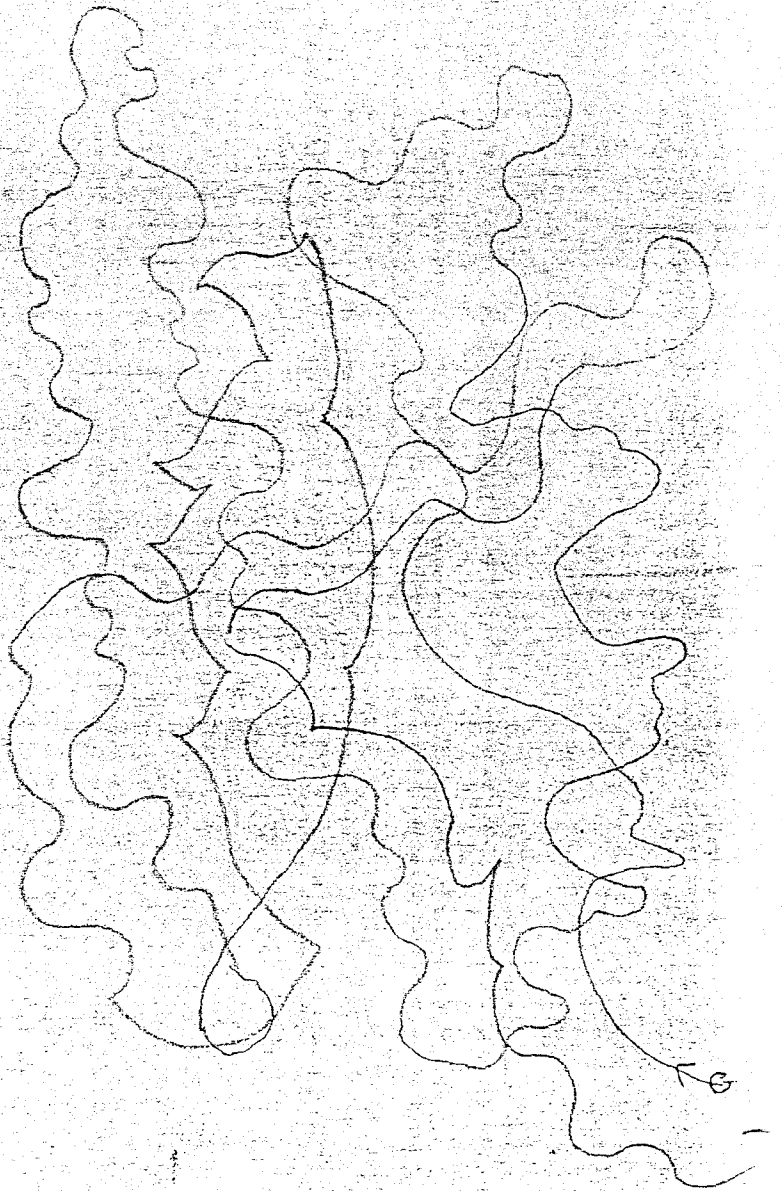
Forma R.Steinera – F.Liszt – II Pensieroso, Lento č.2

*Bezdě
am
Années de Je
Liszt
250
11*

1472

Bezdě

(Mater)

- Tónina „odlúčenia milujúcich“
- spomienka na mladistvú lásku, nedosiahnuteľnú, hĺbka túžby, romanticky mesačná túžba,
- túžobnosť, citový prvok v jej najkrásnejšom prejave
- tónina spriaznená s pocitom noci
- romantika rozprávkovej kryštálovej hĺbky,
- túžba po ďalekých výškach a kryštálových formách, obsahujúca široké priestory duše

Charakteristika podľa niektorých skladateľov:

Dialóg s Bohom, nevyslovené alebo nevyplnené priateľstvo či láska, vytvára otázku prečo?, prečo sa to muselo stať, prečo sme sa museli k tomu dostať (ako u Židov), smútok, ktorý nie je až taký bolestivý ale v jadre človek pri tom bolesť prežíva, neodhalená tónina, skrýva a utajuje niečo z tej bolesti, ktorú človek prežil, veľmi hlboko v sebe, tónina, na ktorú sa nedá odpovedať, niečo je tak bolestivé, že nemôžeš o tom hovoriť, nezahojiteľná, otázky sa vynárajú, tá bolesť čiastočne preniká

Skladby:

L.van Beethoven – Sonáta mesačného svitu

J.S.Bach – Fúga cis mol Dobre temperovaný klavír

F.Chopin – Prelúdium cis mol op.45

F.Chopin – Nokturná cis mol

F.Chopin Etuda cis mol

F.Chopin – Malé prelúdium cis mol

F.Liszt - Il pensieroso

S.Rachmaninov – Prelúdium cis mol

96. „Il Penseroso“, Lento, cis-moll, Nr. 2 aus „Années de Pèlerinage – II. Italie“ für Klavier

F. Liszt

S 161/2

Musical notation for measures 1-3. The score is in C minor (three sharps) and 3/4 time. It features a piano introduction with a *mf* dynamic. The right hand plays a melodic line with slurs and accents, while the left hand provides a harmonic accompaniment. Measure numbers 1, 2, and 3 are indicated at the beginning of each line.

Musical notation for measures 4-7. The notation continues from the previous system. Measure numbers 4, 5, 6, and 7 are indicated at the beginning of each line. The piece maintains its *mf* dynamic and includes various articulations like slurs and accents.

Musical notation for measures 8-12. The score includes a *rinforz.* (ritornello) marking in measure 8. Measure numbers 8, 9, 10, 11, and 12 are indicated. The music features complex textures with slurs and accents.

Musical notation for measures 13-17. Measure numbers 13, 14, 15, 16, and 17 are indicated. The piece continues with its characteristic melodic and harmonic language, including slurs and accents.

Musical notation for measures 18-21. Measure numbers 18, 19, 20, and 21 are indicated. The final system shows the continuation of the melodic line in the right hand and the accompaniment in the left hand.

Des dur

Tóny: des, es, f, ges, as, b, c, des

Predznamenanie: 5b

Znamenie: Škorpión, Orol

Planéta: Mars

Farba: červená, oranžová, ružová, do fialova trochu so šedou zašpinená,

Spoluhláska: S, Z

Paralelná tónina: b mol

Enharmonické stupnice: Cis dur

Rovnomenná tónina: des mol

Subdominantná tónina: Ges dur

Dominantná tónina: As dur

Charakter: mužský

Znaky: éterické, cítenie, myšlienka, duša vedomá

Duševná charakteristika:

- Proti tónine G dur na negatívnom konci rovnakej osy, v mieste, v ktorom je v ročnom kolobehu november, doba umierania roku, doba roku, keď v našom podnebí život prírody odumiera, dostáva akosi smrteľný zásah.
- V evanjeliu sme mohli poznať toto znamenie ako znamenie smrti a znamenie „krízy“, kritických pokušení. V starom podaní má meno škorpión, má vzťah ku jeho jedovatému ostňu. Avšak stále sa vraví, že to je v tomto zmysle úzkosť alebo kritickosť tohoto znamenia, metamorfóza skoršieho vyššieho a nadradeného, čo sa v starom podaní označovalo ako orol, orol slnečného života, ku ktorému sa radí evanjelista Ján, ako ten, ktorý prekonal a premenil nižšiu prirodzenosť v sebe.
- Tu sa teda jedná o znamenie, v ktorom sa zvlášť snúbia výšky a hĺbky.
- dvojakosť tejto tóniny
- U tóniny Des dur je to tak, že zastihujeme to v istom zmysle dvojsečné, spojenie vyššieho a nižšieho prvku.
- Na jednej strane jej je vlastná istá zmyslová sladkosť, na druhej strane mohla by byť v hudbe tiež niečím ku vyjadreniu niečoho najvyššieho, zasväteného. Zdá sa, že sa otvára zvláštna priepasť medzi výškou a hĺbkou tejto tóniny.
- Temnota, démonizovaná, do ľudských priepastí stiahnutá láska, tónina Škorpióna,
- Budúcnosť nesúca láska
- Zmyslovú sladkosť, nežná nočná vôňa, vôňa, akou voňajú kvety v noci.
- Zmyslovosť a sladkosť
- modlitba v hĺbke, ktorá vzhliada skoro beznádejne ku strateným výškam svetla.
- Priepasť
- Prienik nadzemského svetla smerom k priepasti a zdá sa, že predstavuje vrchol zasväcovacieho zážitku
- tóninou najvyššej duchovnej výšky, prežitej v hĺbke pozemskosti. V starých mystériách sa v tomto zmysle hovorilo o „videní slnka o polnoci“.
- Nedosiahnuteľný vrchol zasväcovacieho Des dur
- vážna, slávnostná zasväcovacia modlitba pred bojom. možno pred „bojom s drakom“, duchovný obraz Michaelovho zápasu s odporcom. drakom Apokalypsy.
- Tónina Des dur a znamenie Des dur. sú v istej blízkosti draka. Znamenie najviac nazývané ako škorpión má čo dočinenia s bytosťou draka. hada.
- Mocnosti smrti
- Vôňa kvetov, kvet voniaci na lúke

- Tónine zmyselnej lásky, vzrušeného zmyslového opojenia, ktoré uvádza človeka do moci temných mocností smrti
- Venuša ako démonická panovníčka pozemských mocností zmyselnosti.
- Tónina nižšej zmyslovosti.
- Tónina hĺbky zeme, náručia zeme.
- výškový prvok tóniny Des dur - vznešenosť a zasvätenosť.
- stavba čnejúceho hradu, ktorý je postavený z látok zeme, ale vyrvaná zmluve s temnými mocnosťami, s mocnosťami smrti, ktoré nakoniec privodia zánik celej božskej nádhery
- Zemská hĺbka a smrteľný osud.
- Radosť z trblietavej vznešenosti
- Slastné výšky, mohutné nedosiahnuteľné božské stavby
- Mohutný alchymický proces
- Prebojovanie sa z valiacich sa zemských temnôt ako jasný, čistý tok zlata najvyššiu budúcnosť nesúcej lásky
- Uskutočnenie očisty a očistenie od hriechu prazlata, zlatého éterického praprúdu,
- Tónine vnútra zeme, v ktorej poznávame tóninu zlata v srdci zeme.
- Tónina zväzku lásky, svadby, to, čo viaže zväzok lásky
- niečo ako zvuk zlata a niečo ako sa zdá v sebe samom sa zaokrúhľujúce v prsteni, zlatý snubný prsteň.
- Tónina, ktorá je zároveň tóninou smrti i lásky.
- Najvyššie kráľovsky kňazské, založenie svätyne Grálu, na základe tohoto zážitku zasvätenia.

Charakteristika podľa niektorých skladateľov:

Nečestná, nestatočná, môže byť únavná, bez smiechu, ale ani nemôže plakať – iba strúhať plačlivé grimasy, maximálne lesklá, viac racionálna,

Skladby:

F.Chopin – Prelúdium Des dur

F.Chopin - Nokturno Des dur

L.van Beethoven - Andante con moto – klavírna sonáta Apassionata op.57

L.van Beethoven - Adagio veta 9.symfónie

C.Debussy – Svit luny

A.Bruckner - Adagio v 8.symfónii.

R.Wagner - 3.dejstvo Lohengrina, kde Elsa spieva Lohengrinovi

R.Wagner- Tanhäuserov - Tanhäuser vo Venušinej hore

R.Wagner - Prsteň Nibelungov – Zlato Rýna – hudba prsteňa,

R.Wagner - Súmrak bohov – v Brünhildinom poslednom vyúčtovaní s osudom a na záver opery

R.Wagner - Valkýre pri zvestovaní smrti v 2.dejstve.

R.Wagner - Siegfried, keď Wotan hovorí s Mime o Walhale a bohoch.

R.Wagner - Tristan a Izolda - 2.dejstvo - hudba prsteňa a v 3.dejstve v bližení sa lode s Izoldou

R.Wagner – Parsifal - v mieste, kde Gurnemanth rozpráva o zániku Titurelovho zasvätenia

D dur

Tóny: d, e, f#is, g, a, h, cis, d

Predznamenanie: 2#

Znamenie: Blíženci

Planéta: Merkúr

Farba: zelená, žltá,

Spoluhláska: H

Paralelná tónina: h mol

Enharmonické stupnice: Cisis dur, Deses dur

Rovnomenná tónina: d mol

Subdominantná tónina: G dur

Dominantná tónina: A dur

Charakter: mužský

Živel: voda

Znaky: fyzické, myslenie, schopnosť k činu, éterické telo

Duševná charakteristika:

- Hrdinská tónina, preniknutie do výšky.
- Najsilnejšia zo všetkých tónin.
- V tónine D dur sa snaží kruh tónin ku svojmu vrcholu, ku svojmu kulminačnému bodu.
- D dur vedie nahor ku svetlým výškam A dur, dokončujúc vzostup kruhu tónin, ku kulminácii dospievajúc preto zvlášť silná, ba najsilnejšia zo všetkých tónin.
- Pri D dur sa vzostup dokončuje – je to tónina víťaziaceho hrdinu (pri Es dur bojujúceho hrdinu), dosiahnutie najvyššieho cieľa, víťazné prekonanie, vlastná tónina víťaza. D dur je preniknutím ku najvyššiemu svetlu.
- V tomto zmysle sú C dur a D dur obe najsilnejšie tóniny, predovšetkým durové tóniny. Ale D dur je z oboch silnejšia.
- Aj pri D dur prichádza k úplnému vedomiu. Vo svojej éteričnosti je podľa svojej podstaty tiež „silou“, riešiacou, oživujúcou silou, silou rastu, silou vývoja. A toto všetko dosiahne videné hudobne, tóninovo, v D dur svoju výšku.
- Uvažované z okruhu roku – zodpovedá D dur tiež časovému úseku, v ktorom jar (ktorá začína v C dur) sa dokončuje, dosahuje svoju výšku, získava prechod do leta, všetky sily rastu usilujú ku svojej poslednej výške. Stretávame sa preto v hudbe častejšie tiež s týmto rašiacim, kvitnúcim, jarným D dur.
- Kvetinová lúka
- Silne sa nahor vznášajúca, mocné, víťazné D dur.
- Ukazuje zároveň „víťazného premožiteľa“ so silne duchovnou zložkou.
- Veľkonočné D dur - Z mŕtvych vstanie Krista.
- D dur je „rozbitie náhrobného kameňa“.
- Silné, nahor usilujúce.
- Zmysluplná náhoda necháva práve D dur, tóninu dvojčata – lebo Blíženci sú zodpovedajúcim nebeským znamením – objavuje sa ako tónina dvoch krížikov.
- Tónina jasnosti vedomia, má určitý vzťah k podstate myslenia, pokiaľ tomu tak môže v hudobnosti byť. Veď sú Blíženci znamením priradeným ku zverokruhu tóniny D dur, spojené s planetárnosťou Merkúru a to opäť so silou myslenia - a tento znak sa najviac prejavuje práve u kulminujúceho D dur. V D dur máme ale práve horný pozitívny koniec pozdĺžnej osi tohoto kríža pred sebou /ako ešte nahor vedúca tónina znamená D dur pozitívny koniec tejto osi). Preto ten vzťah D dur k ľudskému mysleniu a k jasnosti vedomia, ktorá sa má nadobudnúť týmto myslením.

- Podstatná tónina pre husle, základná podstatná tónina, nemá v sebe nič nejako vzdialené alebo cudzie.
- Sviežosť tóniny D dur
- Zvnútornenie, kvitnúce, jarne svieže, jarne vnútorné D dur. Prekypujúca, kvitnúca sviežosť.
- Dýchajúce úplne jarnou náladou.
- Nahor usilujúca tónina.
- V radosti krásna božská iskra.
- Radostný, tragiku prekonávajúci.
- Extatické opojenie v stupňujúci sa jasot.
- Všetko silné, ďalekosiahle, vysoko prenikajúce, vysoko sa napínajúce.
- Víťazná výšková tónina. Uprostred mnohostranných mystérií smrti a smrteľných bojov zaznieva premožiteľský prvok D dur.
- Neodolateľná, istotu víťazstva v sebe nesúca záplava veľkého množstva vojska (tu v duchovnom zmysle), ako neodolateľná záplava k premoženiu odporujúcich mocností „draka“ blížiacich sa zástupov Michaelových.
- Michaelské víťazstvo
- Jasné a jednoznačné prekonanie tragiky, tónina prekonania osudu.
- Démonicky strašidelný osud je prekonaný vernou láskou.
- Spasiteľská oslobodzujúca tónina.
- Tónina, ktorá premáha démoničnosť.
- Ozdravujúcu sviežosť jari.
- Nechýba jej vo svojom vonkajšom charaktere istý vojenský nádych – kde sa objavuje, viac vonkajší charakter.
- Prvá výzva k boju, vojenský budiček.
- Schopnosť presadiť sa ako deň do novej svetlejšej oblasti.
- Hrdinská výzva k boju „Nemeškajte k boju, vedie nás vznešený! kto s ním bojuje statočne, na toho sa usmieva dráha slávy.“
- Tónina víťazného ťaženia
- Viac vonkajškovo súvisí s vojenským aspektom.
- Jarne sviežim D dur rašiaceho života.
- Hesperidské, bohyňa mladíckej sily, večná nikdy nestarnúca mladosť
- Chvála ženej hodnoty, chvála života.
- Éternosť, rašiaca živosť, mocnosť rastu
- Budúcnosť nesúca láska rozhodne zvíťazí po dlhom zápase nad hnevom.
- Tónina najvyššieho prekonania zároveň silná hrdinská tónina, nesúca v sebe myšlienku
- Mládenectvo, mladistvá sviežosť.
- Hrdinská myšlienka, rozhýbanie hrdinského rozhodnutia.
- Vlastný impulz svojho „Ja“, hrdinstvo, dostávajúce sa ku svojej životnej výške, alebo sa jej približujúce.
- Získanie svojej životnej výšky nájdenie najvyššieho života, najvyššej životnej sily je zároveň obrazom pre dosiahnutie vysokých zasväcovacích cieľov.
- Dospetie k najvyššej výške.
- Hrdinský prvok víťazný voči odporujúcim mocnostiam.
- Tónina výšky vedomia, hovorí o najvyššom zduchovnení o transcendentnom nadvedomí, vedomí nirvány.
- Dosiahnutie majstrovstva.
- V pohľade na mystérium na Golgote, jeho hlboký zmysel tejto tóniny ako premena, zjasnenie a zbavenie sa hriechu vinou potriesnenej zeme svätá krv Spasiteľa.

- Zázrak rána Veľkého piatku, ktorý v prvých jarných dňoch prebúdza júci sa, opäť sa oživujúcou prírodou.
- Čaro Veľkého piatku, v D dur má toto kresťanské mystérium svoje zakončenie, svoj záver
- Tónina prekonania a získavania poslednej výšky.
- Dokráčanie k svojej vlastnej životnej výške.
- Najúplnejšie svetlo vedomia sa rozlieva v D dur.

Charakteristika podľa niektorých skladateľov:

priateľská, veľmi bojovná, ostrá, prudká, prenikavá, bystrá, prísna, tvrdošijná, neústupčivá, hlučná, ale s potrebou očisty, Triumf, Aleluja, Vojnový pokrik, Bojový pokrik, môže vyjadrovať jar, rada sa rozvíja, otvára púčky, ľudskosť, hnedá farba, karamelová, dobrosrdečnosť, láska k Bohu, rozjasnenie, myslenie, prebúdzá, nepatrí medzi nerozvážne tóniny

Skladby:

J.S.Bach – Prelúdium a fúga D dur v „Dobre temperovanom klavíri“

J.S. Bach - Omša h mol – D durové časti

J.Haydn - D durové symfónie

W.A.Mozart - trojvetá sonáta D dur pre klavír.

W.A.Mozart - obe symfónie D dur

W.A.Mozart - predohra ku Figarovej svadbe.

L.van Beethoven - D dur 2.symfónie

L.van Beethoven - 1.vety klavírnej sonáty op.10

L.van Beethoven - Veľký husľový koncert v tónine D dur

L.van Beethoven záver poslednej symfónie d mol

R.Wagner - Blúdiaci Holanďan – koniec predohry a záver celej opery

F.Chopin - Prelúdium D dur

A.Bruckner - Prvá veta symfónie d mol

A.Bruckner - finále 8.symfónie

R.Wagner – Tanhäuser - prvá scéna medzi Tanhäuserom a Venušou R.Wagner - Lohengrin - výzva k boju vojnového vyvolávača v 1.dejstve (vojenské D dur s trúbkami).

- v 2.dejstve, na začiatku 3.scény

- pri fanfárach hudby prechodu v 3.dejstve

R.Wagner - Prsteň Nibelungov – Zlate Rýna - Frein motív

- Valkýra - v 1.dejstve

R.Wagner - Tristan a Izolda - 1.dejstvo v Kurwenalovom posolstve Izolde

- 3.dejstve spev Kurwenala

R.Wagner - Majstri speváci Norimberskí na mnohých miestach

R.Wagner – Parsifal - 3.dejstvi, pri znovuzískaní stratenej Grálskej kópie

d mol

Tóny: d, e, f, g, a, b, c, d

Predznamenanie: 1b

Znamenie: Ryby

Planéta: Jupiter

Farba: červenofialová, fialová s cinóbrovou, svetlo modrá, ružovo-červená

Paralelná tónina: F dur

Enharmonické stupnice: cisis mol, eses mol

Rovnomenná tónina: D dur

Subdominantná tónina: g mol

Dominantná tónina: a mol

Charakter:

Živel: životný éter

Znaky: astrálne, vôľa, osud, životný duch

Duševná charakteristika:

- Strnulá tónina hrobu, zaniknutie – ktoré ale znamená samotnú nirvánu.
- d mol ako molová tónina v sebe už náleží temnote, je úplne v temnote. Odlúčenie od prirodzenosti toho živo tkajúceho, čo je v F dur, tak že ostane len niečo tuhé, odumreté z prírody. U d mol už nie je éternosť spojená s fyzickosťou. Niečo s hrobom a smrťou, s tuhosťou kamennej hrobky alebo minerálnosti zeme má čo dočinenia s tóninou d mol. Je to možno vidieť i na tom, ako to tiež pociťovali veľkí skladatelia a vyjadrili to vo svojej hudbe.
- vedie nás k bráne smrti, k stuhlosti kamennosti hrobky, stojíme pred tajomstvom všetkej fyzičnosti, za ktorou tušíme „Otca“. Otcovský majestát smrti, mystérium hrobu a smrti,
- Uvoľnenosť, spasiteľnosť smrti
- „Kristova smrť Ťa znovu zrodila“, z polnočného temna mu zažiarilo svietiace slnko, videnie slnka o polnoci
- kamenná hrobná tónina d mol
- Chmúrna, charakteru c mol nie príliš vzdialená monotónia, plná pohybu, ale v monotónnej rovnakosti.
- Kamenné, kamenná socha ako strašidelného vzoru.
- smrť samotná, ktorá nepovšimnutá človekom, ho sprevádza vedľa neho, s ním a v ňom životom, pomaly z neho vyvrtáva tuhú nerastnú kostru.
- podzemná kamenná klenba, kamennosť zeme.
- tuhá kamenná smrť
- z prahorniny vysekaná
- Saturnská oblasť, zdá sa, že hovorí o svete chmúrneho vývoja a utvárania, ktoré ešte nie je posvätené živým slnkom.
- záhady smrti.
- bezpodmienečne najmohutnejšia z molových tónin
- otcovský majestát smrti – „mystérium tremendum“.
- dojmy záhrobia
- temné oblaky pohlcujúce svetlo.
- Mŕtvolný, bledý, ba strašidelný výraz
- tuhosť a kamennosť tóniny
- výzva k božskému súdu
- tónina súboja
- tuhosť v monotónnom pohybe
- hučanie zimnej búrky alebo mrazivá stuhlosť nad ešte neoživenou prírodou.
- štvanie divokými zimnými búrkami a mocnosťami smrti, ktoré ovládajú osud.